

Dr. Kolláth György

Aléltan feküdt a bajnokavatásra készült pesti klub gypén a Debrecen edzője. Szentes Lázár nem a színvonalat kereste. A tréneret leütötték, vesén rúgták, megtaposták, kórházba vitték. Az volt a vétke, hogy csapata – egy bűnrossz, nulla nullás meccs végén – bronzérmes lett, ezzel elűtötte a Fradit az aranyéremtől. Ez pedig brutális elégtételt kíván. /Alkalmasint a bajnokavatást is kísérete volna verbális vagy kétkezi agresszió. Országszerte így

szórakozik a nagyérdemű. Minimum „vonatoznak”, cigányoznak, zsidóznak. Pusztán ez, önmagában 2-3 bűncselekmény. Külföldön megállítják a játékot, kivezetik, sőt kitiltják a mocskos-szájút. Itthon: le se intik, nevetve megtapsolják. Meddig még?!/ A pár órányi halálfélelemből jutott a játékosnak, a családtagjának, a gyermekének, a klubházbeli VIP-nek, a TV-operatőrnek, s a tűzoltónak is. Miért? Írásom nem a gyepre vagy a lelátóra, hanem az irodák mélyére pillant. Ott terem az a szakmai, erkölcsi, gazdasági és jogi csőd, sumák kiegyezés és/vagy asztalborítás, amely gyakran atrocitásokhoz vezet. Téved, aki magányos tettekre, spontán akciókra gyanakszik. Oka van mindennek.

A honi élfoci törvényt (el) nem ismerő közállapotaiból ez a botrány okszerűen következett. Ez a profi labdarúgás katasztrófa-sújtotta terület. Szinte minden (v)álságos, egyben törékeny benne. Elkényeztetett „licenzesek” osztnak igazságot és követelnek még több közpénzt, majd egymás közt osztják el azt is, amit nem termeltek meg. /Szövetségi szinten százmilliós a hiány./ Önvédelemből piacgazdaságra hivatkoznak, ám a valódi piaci értékrendtől reszketnek. A senki földjén állnak, de ott igazán otthon vannak, s jól elvannak. A gondoskodó állam nekik már nem oszt és nem szoroz, a magángazdaság hatékony profit-szemlélete még nincs sehol. Tarhálni, kegyet vásárolni és érte behódolni még mindig lehet. Ez a „zsebpénz” keveseknek, de elég. Főként a meg nem szolgált sztárgázsik miatt bedőlni látszik mindkét osztály. Aki fair play-re, más sportágak helyzetére, eredményeire és tanulságaira hivatkozik: simán kinevetik. Aki bele szeretne látni a pénzes papírokba: könnyen kikaphat. Itt nem kisasszonyfutball dívik. Lábon, kilóra – jogellenesen - megvehet és magához láncolhat egy spíler az akaratos „befektető”, „menedzser”. Innentől a játékos félig-meddig rabszolga. Percentet leadni kötelező. Aki ellenszegül, megy vidékre kölcsönbe. Hideg profik, korrekt érdekviszonyok, tisztakezű jogvédők sem a pályán, sem a klubházban, nemhogy a drukker-klubban, de még csak a szövetségben sincsenek.

Indulatok, sérelmek, ebül szerzett javak és normák, azaz „vajás bukták” uralják e foci világot. Közhatóságtól, minisztériumtól, ügyészségtől, APEH-től nem fél senki. Mindig ketyeg egy vagy több időzített bomba, de elég tudni, hová helyezték el. Előbb-utóbb persze minden forrás kiürül, a futballcég tönkre megy, és ennek híre megy. Sebaj. A vélemény-vezérek veszik kézbe az ügyet, ők rendszerint a helyi kiskirályok, un. vezérszurkolók. Tőlük retteg mindenki. A főkolomposok nem e válságról, hanem csupán a személyekről ítélnék: ki frankó és ki nem az. Verés, kocsirongálás néz ki annak, aki nem paríroz. A nagymenők talán tudják: egy nagy csocsó ez az egész. Asztali foci asztal alatti pénzekkel, ámde minden lerendezhető, ha erőd vagy suskád van hozzá. A legnagyobb meccs nem okvetlenül a gypen folyik: a biztonsági piac, a sportfogadók esélye ugyanis megbuherálható, a konkurencia ellehetetleníthető. Ebben a közegben a foci szervezett alvilága abszolút otthon van. Nem érdeke a tiszta helyzet: amíg a futball gépezete eltűri és palástolja a disznóságokat, mindig lesz valahogy, s lesz kire, mire hivatkozni. Időnként szakad a cérna: kell a kenyér és a cirkusz. Akad pár tucatnyi szakadt suhanc, aki egy intésre skandál vagy rohamra indul. Mit tesz Isten, ezt látni a belpolitikában is. Hasonló a hasonlóknak örül?!

Ennek a közegnek jó ez így, mert a rendszer egésze életképtelen, de néhány (tíz-száz) millió még így is kinyerhető belőle. Érintetlen ember úgyszólván nincs, céltábla akad bőven. Nem csupán idézhetetlen obszcenitások vannak. Ha

Dr. Kolláth György

két magyar összehajol, ilyesmi is hallható: Demján a foci javát akarja, Várszegi a legjavát. Lőporos hordónak ez is megteszi. A baj régóta – nem véletlenül – itt kopogott, most láthatóan „beköszönt”. „Híríg” van más, jobb focival rendelkező államban is – mentegetőznek a felelősök. Csakhogy, ha igazi, sajátos, honi okokat nem találnak, akkor a megoldás: több rendőri megtorlás! Ez megy 10 éve. Így sosem lesz, aki törvénytiszteletre szoktatná, készítetné a futball szubkultúráját. Utóbbi egyelőre büntetlenül ellenállhat bárminek. Ez a döntő kihívás a most kezdődő kormány-vizsgálat számára. A 80-as években az angolok úgy kezdtek: felkértek egy Taylor nevű törvényszéki bírót a messzelátó, tárgyilagos diagnózis és terápia elkészítésére. A Taylor-jelentés realizálódott, azóta világszerte tanítják.

Nálunk, a botrányról szóló hazai média-események, kommentárok is részei a mélyrepülésnek: pl. hálás szívvel mondanak köszönetet azért, hogy egy kulcsszemélyiség egyáltalán bemerészkedett a stúdióba. Az, hogy ostobaságokat beszél, felkészületlen és gőze sincs a tennivalóiról: fel sem tűnik. A vitákban üres moralizálás és cinizmus vegyül konkrétum nélküli türelmetlenséggel. A meccs-közvetítéskor oly’ pártos média a „fantasztikus” jelzőket keserédesre, kioktatóra cseréli. A szakemberhad keserűen számol, külföldre tekint, majd átvált „a szigorú törvény kellene”-típusú mellébeszélésre. Műszaki csodafegyvertől – a beléptetési kapuktól és igazolványoktól – várnak megváltást, mintha így „felinstallálva” már nem rohannának be a pályára elvadult emberek. Rutinszerűen kapunk megint egy kis ráolvasást, vonakodó elhatárolódást, másokra mutogatást, felelőtlen háritást, s talán lesz egy kis szövetségi igrum-burgum is – aztán hadd jöjjön a nemzetközi kupa, az őszi profi szezon és a következő botrány. Kit érdekel? A futball belügye ez? Szerintem nem teljesen az.

6 éve jómagam szerkesztettem azt a Bakonyi Tibor és Páva Zoltán képviselők által jegyzett önálló törvényjavaslatot, amely itthon és angol nyelven külföldön is kedvező visszhangra talált. Lényegét címe szemlélteti: a sportesemények biztonságáról szól. Nem lett belőle semmi sem. A 2000. év végén megszületett sporttörvény ugyanis rendészeti, adminisztratív, kirekesztő és megbélyegző filozófiával közelít a nézőkhöz. Európa talán legszigorúbb anti-huligán törvénye volna, ám 80-90 %-át senki sem ismeri, nem is tartják be. Benne 2 ponton az Alkotmánybíróság is talált kivétlivalót. Felülvizsgálata beindult. Meglátjuk, mi lesz belőle.

Ha a bajok gyökere nem a lelátón, hanem a futballszisztéma egészében van, akkor a labdarúgás törvényes rendjének megteremtése kedvező klímát teremtene a sportbiztonságnak is. Nincs az a futball-bolond kormány, amelyik mások helyett gólt lő vagy kap. El a kezekkel a foci autonóm szerveitől! Legyen csak nekik is olyan a sportjuk, mint amilyent megengedhetnek maguknak, avagy olyan, amilyent eltérnek és meg is érdemelnek. A nívó: nem államügy. Agyrém tehát államilag (újabb) rendkívüli állapotot meghirdetni, mint volt a jugók elleni 12:1 után. Elvitathatatlan államérdek ugyanakkor a civil és az üzleti szféra jogtisztelete. Azt sem szurkolóként mérlegel(het)ji a sportkormányzat, hogy mire áldoz közpénzt, s mit hagy a sorsára. Az elvek szintjén - kiinduló tételként - a következőket venném alapul: a sportágaknak többé nem lehet az eredményektől független, részrehajló rangsora. Az un. „legnépszerűbb sportág” mindenek fölötti kategóriája, kivételezettsége megszűnik. Helyette rangsort a nemzetközi eredményesség és a közhasznú vállalkozás (pl. az utánpótlás-nevelés) ad. A hivatásos sporttevékenységet nemsokára – a csatlakozás után - Európa méri meg. Ebben a versenyhelyzetben itthon is a piactudományt, a jogállamiságot, a közösségi versenyjog normáit, és az EU 4 alapértékét kell haladéktalanul érvényre juttatni. Ezek együtt eldöntik: igényel-e és elbír-e a hazai piac professzionális labdarúgást. A Kormány felkérheti a futball szervezeteit, hogy - a közteherviseléstől a sportszakemberek státusz-gondjain át a pályák biztonsági minimumáig - elemezzék, s ahol kell, ott saját maguk orvosolják a törvényes előírásoktól való eltéréseket. Ehhez a szaktárca 60-90 napos moratóriumot hirdethetne, egyben szakértői segítségét felajánlhatná. Legkésőbb ősztől felébredhetne Csipkerózsika-álmából az ügyészség is, és sorra ellenőrizhetné – az APEH-hel karöltve – a működés jogszerűségét. Ezt követően a tanulságok, személyi és más konzekvenciák levonására közgyűléseken kerülhetne sor. Ha a futballban így sikerülne tabula rasa-t,

Dr. Kolláth György

korszerű és garantált rendet csinálni, erre a megújult szisztémára talán már épülhetne a kormányzat tette: a modernizáció támogatása, a sportbefektetői klíma erőteljes javítása és a terhek mérséklése. Mindez együtt hozhatna olyan európai nyitást, melynek állomásaként, talán 8-10 év múlva kandidálhatnánk világesemény megrendezésére is. A mai foci ehhez képest még: Puskás-skanzen, betyáros be- és leütésekkel.

A slusszpoént az interneten találtam. -Mi jellemzi a focihuligánt? –Olyan, mint egy rosszul kiképzett őrző-védő kutya! Egy darabig simán vezethető, de baj esetén mindenkire veszélyes. Sajnos, nemcsak ő. Kb. innen kellene kezdeni a dolgok, a célok, a jog és a felelősség újragondolását.